

SMART-CSA-webinaari 5.3.2026 – tiivistelmä

SMART-CSA-hankkeen ensimmäisessä vaiheessa tavoitteena on vahvistaa kansallisia verkostoja sekä kerätä käytännönläheistä tietoa monimuotoisesta paikallisesta maataloudesta. Webinaari kokosi yhteen viljelijöitä, asiantuntijoita, koulutuksen edustajia ja hanketoimijoita keskustelemaan alan nykytilasta, haasteista ja tulevaisuuden mahdollisuuksista. Tämä mahdollisti eri näkökulmien kohtaamisen.

Webinaari toteutettiin osallistavana työpajana.

Keskeiset havainnot

1. Rakenteet suosivat suuria toimijoita

Nykyinen maatalouspolitiikka, tukijärjestelmät ja sääntely on rakennettu ensisijaisesti suurille tiloille. Pienimuotoiset ja monimuotoiset tilat jäävät helposti järjestelmän ulkopuolelle tai heikompaan asemaan. Tukien pinta-alaperusteisuus, raskas byrokratia ja jäykät tulokinnat rajoittavat toiminnan kehittämistä.

2. Kiinnostusta on, mutta se ei muutu toiminnaksi

Kuluttajien kiinnostus lähiruokaan ja kestäviin ratkaisuihin on kasvanut, ja myös päättäjät suhtautuvat aiheeseen pääosin myönteisesti. Silti tämä ei johda konkreettisiin muutoksiin:

- ostokäyttäytyminen ei juuri muutu
- pienet toimijat eivät pääse markkinoille
- poliittiset toimet jäävät vähäisiksi

Keskeinen haaste on näkyvyys ja saavutettavuus: moni ei tiedä, mitä vaihtoehtoja on olemassa.

3. Yhteisöt ovat toiminnan perusta

Yhteisölliset mallit, kuten kumppanuusmaatalous (CSA), osuuskunnat ja REKO-verkostot, nähtiin keskeisinä ratkaisuinä moniin haasteisiin.

Yhteisöt mahdollistavat:

- resurssien jakamisen
- työn kuorman keventämisen
- paremman markkinoille pääsyn
- oppimisen ja vertaistuen

Samalla yhteisö lisää kuluttajien sitoutumista ja ymmärrystä ruoan tuotannosta.

4. Aika on suurin yksittäinen pullonkaula

Aika nousi keskusteluissa tärkeimmäksi rajoittavaksi tekijäksi – jopa rahaa tärkeämmäksi.

Aikaa vievät erityisesti:

- hallinnolliset tehtävät ja tukihakemukset
- myynti ja logistiikka
- digityökalujen käyttö
- viestintä ja koordinointi

Vaikka ratkaisuja olisi olemassa, niitä ei oteta käyttöön, koska niiden käyttöönottoon ei ole aikaa.

5. Digitaalisuus on hajanaista ja kuormittavaa

Digitaalisia työkaluja käytetään jo laajasti (esim. Facebook, WhatsApp, sähköposti), mutta käyttö on hajanaista ja usein tehotonta.

Keskeiset haasteet:

- liian monta erillistä työkalua
- manuaaliset ja aikaa vievät prosessit (esim. tilaukset FB-kommenteissa)
- riippuvuus ulkopuolisista alustoista

Tarve ei ole lisätä digitaalisuutta, vaan löytää yksinkertaisia, tarkoituksenmukaisia ratkaisuja, jotka säästävät aikaa.

6. Oppiminen tapahtuu käytännössä ja vertaisten kautta

Koulutusta ja materiaalia on saatavilla, mutta tärkein oppiminen tapahtuu:

- vertaisten kanssa
- käytännön työssä
- verkostojen kautta

Yhteisöissä on myös paljon hyödyntämätöntä osaamista, jota ei systemaattisesti jaeta.

Yhteenvetona tarpeita ja kehityssuuntia SMART-CSA -hankkeelle

- yhteistyö olemassa olevien koulutus- ja aloituspolkujen kanssa (esim. farm-in-farm -mallit)
- mikro-oppimisen tuottaminen vahvasti yhdessä alalla toimivien kanssa
- yhteisöjen osaamisen hyödyntäminen
- resurssien puitteissa toimivien mallien dokumentointi ja jakaminen
- resurssien puitteissa viestinnän vahvistaminen kuluttajille
- resurssien puitteissa ajankäytön ja kuormituksen tarkempi kartoitus
- kentän kokemusten kääntäminen selkeiksi kannanotoiksi.